

Befalingsmandsskolerne i Sønderborg.

Sønderborg, Februar 1946.

G A S T J E N E S T E.

(Uddrag af Reglement for Beskyttelse mod Krigsgas).

I. KRIGSGASARTER.

1. Ved K r i g s g a s a r t e r forstås saadanne Stoffer, som ved Spredning selv i smaa Mængder virker skadeligt paa Mennesker og Dyr, især paa Øjets og Næsens Slimhinder, Aandedrætsorganerne og Huden.

Krigsgasarter forekommer i følgende Tilstandsformer:

- 1) Som egentlige Luftarter.
- 2) Som Vædske, der ved Anvendelsen finforddeles som Taagepartikler eller spredes som større Draaber.
- 3) Som Røg, bestaaende af overmaade smaa, faste Dele, de saakaldte Røgpartikler.

2. Alt efter som den udsendte Krigsgas udøver sin Virkning i kort eller lang Tid, efter at Udsendelse har fundet Sted, skelner man mellem:

- 1) Flygtige Gasarter.
- 2) Varige Gasarter.

3. F l y g t i g e G a s a r t e r anvendes fortrinsvis til offensive Formaal og omfatter:

- a) Krigsgasarter, der er L u f t a r t e r i e g e n t l i g F o r s t a n d, og som derfor forholdsvis let opblandes i den atmosfæriske Luft, hvorved Gassen fortyndes og til sidst forsvinder. Som Eksempel paa Krigsgasarter af denne Type kan nævnes: K l o r o g F o s g e n.
- b) Krigsgasarter, der er V æ d s k e r, som ret let fordamper, og hvis Dampe forholder sig som de lige omtalte egentlige Luftarter. Som Eksempel paa Krigsgasarter af denne Type kan nævnes: D i f o s g e n og K l o r p i k r i n.
- c) Visse Krigsgasarter, der fremtræder som R ø g e l l e r T a a g e, og hvis Virkning i Hovedsagen er forbi, naar Røg- eller Taagepartikler har lagt sig paa Jorden, fordi disse Stoffer kun fordamper i meget ringe Grad.

Den Tid, i hvilken Smaadelene holder sig svævende, er forholdsvis kort. Som Eksempel paa Krigsgasarter af denne Type kan nævnes: D i f e n y l k l o r a r s i n (C l a r k I) og D i f e n y l a m i n k l o r a r s i n (A d a m s i t).

4. V a r i g e G a s a r t e r anvendes fortrinsvis til defensive Formaal og omfatter saadanne flydende eller faste Stoffer, som fordamper langsomt, og som ikke alt for hurtigt ødelægges af Jordens eller Luftens Bestanddele.

Som Eksempel paa varige Gasarter kan nævnes: S e n n e p s g a s, der er en olieagtig Vædske, og K l o r a c e t o f e n o n, der er et fast Stof.

5. Som Maal for Gasskyens T æ t h e d, plejer man at anvende den Vægtmængde Krigsgas i mg, der findes i en m³ Luft paa det betragtede Sted.

Tæthed kaldes ogsaa Koncentration, og efter som Tætheden er stor eller lille, siger man, at der er en høj eller lav Koncentration af Krigsgas paa det paagældende Sted.

6. Det afhænger i høj Grad af Omstændighederne, hvilke Størrelser Koncentrationerne kan opnaa. Saaledes vil man uden Vanskelighed gennem lang Tid i lukkede Rum kunne skabe høje Koncentrationer, som slet ikke vil kunne opnaas i fri Luft.

Dette bevirker, at en Række lettere Gasarter, som i fri Luft ikke

egner sig fortrinligt som Fyldning i Granater og Flyverbomber, og den kan ogsaa bringes ud over Modstanderen ved Udsprøjtning fra lavtgaaende Flyvemaskiner.

Gasmasken beskytter Øjne og Aandedrætsorganer fuldstændigt, men til effektiv Beskyttelse af Kroppen kræves en Gasdragt.

Sennepsgassen kan under gunstige Forhold (d.v.s. tørt, køligt Vejr) holde sig virksom i ugevis i Terrainet.

II. ANVENDELSE AF KRIGSGAS.

A. I ALMINDELIGHED.

9. F o r m a a l e t med Anvendelse af krigsgas er:

- a t tilføje Modstanderen Tab,
- a t nedsætte hans Kampkraft ved at tvinge ham til at anlægge og bære Gasmasker i længere Tid, samt
- a t vanskeliggøre (eventuelt umuliggøre) Modstanderens Ophold i eller Passage af et bestemt Terrainområde.

10. Den vigtigste Betingelse for Opnaelse af Virkning ved Brug af Krigsgas er, at den anvendes overraskende og i tilstrækkelig Mængde og Koncentration. Overraskelsen opnaas først og fremmest ved at holde Modstanderen i Uvished om Tidspunkt for og Fremgangsmaade ved Gassens Anvendelse.

For at nedsætte Modstanderens Kampværdi er det nødvendigt at anvende Gassen gennem tilstrækkelig lang Tid og med saa høj en Gaskoncentration, at Modstanderen tvinges til at bære Gasmasker. Udførelse af enkeltvise, stærkt begrænsede Gaskamphandlinger (Skydning med et Faatal af Granater, Nedkastning af nogle faa Gasbomber fra Flyvemaskine o. lign.) virker vel i Øjeblikket lokalt generende, men kan dog aldrig hidføre væsentlig Skade paa Modstanderen.

Vil man ved Hjælp af Gasbelægning hindre Modstanderen i at benytte et bestemt Terrainområde, maa hertil anvendes varig Gas (Sennepsgas).

11. V e j r f o r h o l d e n e spiller en overordentlig stor Rolle saavel for Anvendelsen af Krigsgas som for Beskyttelsesforanstaltninger herimod.

Stort set kan Vejrligets Betydning for Anvendelse af krigsgas sammenfattes saaledes:

Gunstig	Ugunstig
Overskyede Dage.	Solrige, varme Dage.
Let Taage.	Heftig Regn.
Vindstyrke mindre end 5 m/Sek.	Vindstyrke større end 5 m/Sek.

Temperaturen er af væsentlig Betydning for Anvendelse af Gas. Lav Temperatur er gunstig - navnlig i Forbindelse med fugtig Luft, - medens stærk Kulde og stærk (tør) Varme er ugunstig. D ø g n e t s m ø r k e T i d er gunstig for Anvendelse af Gas, fordi Mørket begunstiger Overraskelse, idet Troppernes Opmærksomhed almindeligvis er mindre om Natten end om Dagen, ligesom Udsigten til at opnaa afgørende Virkning forøges derved, at Mandskab, der pludselig rives ud af Søvn, behøver længere Tid til at tage Gasmasken paa end i vaagen Tilstand.

Vindens Indflydelse paa Virkningen af flygtig Gas er større end paa Virkningen af varig Gas. Gasskyer af flygtig Gas er saaledes uden synderlig Virkning, dersom Vindstyrken er 2 - 3 m/Sek. eller derover, medens Virkningen af varig Gas ikke paavirkes væsentlig, selv om Vindstyrken naar op til 5 m/Sek.

12. T e r r a i n e t s B e s k a f f e n h e d og F o r m e r spiller en Rolle for Anvendelsen af Gas. Kuperet Terrain er som Helhed

gunstigere end aabent Terrain.

Den gasholdige Luft er lidt tungere end den atmosfæriske Luft. Den er derfor tilbøjelig til at trænge ned i lavtliggende Terrainomraader (og derfor ogsaa i Skyttegrave, Hulrum, Granathuller o. lign.), medens højtliggende Punkter i Terrainet i mindre Grad vil være berørt af Gassen. Store Vandstrækninger samt Mose- og Engdrag opsuger Gassen. Paa Vindsiden af Skove, Hække og Jordvolde løftes Størstedelen af Gassen op, stryger hen over Terrainhindringen og daler først ned længere borte. Paa Læ-siden af saadanne Terraingenstande opstaar der saaledes Formindskelse af Gaskoncentrationen.

Skovveje, der ligger i Vindretningen, drager Gassen til sig og bør derfor undgaas. Højt Græs, Korn, Træer og Bygninger hæmmer Luftens Bevægelse og bevirker derved, at Gassen bliver staaende længere her end i aabent Terrain.

Det er ofte hensigtsmæssigt at belægge Terrain, der er beskyttet mod Indseende, med Krigsgas.

13. Krigsgassens taktisk rigtige Udnyttelse i enhver forkommende Situation kræver et indgaaende K e n d s k a b t i l d e n s E g e n s k a b e r o g V i r k n i n g samt til de Fordele og Ulemper, der knytter sig dens Anvendelse.

14. F o r h o l d e n e h o s M o d s t a n d e r e n har stor Indflydelse paa Beslutningen om Anvendelse af Krigsgas samt paa det taktiske Resultat, der kan opnaas ved Anvendelsen.

En Modstander, der er ufuldstændigt udrustet med Gasbeskyttelsesmidler eller mindre godt uddannet i Gasbeskyttelsestjeneste, udsættes ved Gasangreb selvsagt for større Tab end en Modstander, der er velforsynet med Beskyttelsesmidler og er veluddannet i Beskyttelsestjeneste. Jo bedre G a s d i s c i p l i n, desto færre Tab volder et Gasangreb, og desto bedre staar en Troppeenhed et Gasangreb igennem.

15. D e n t a k t i s k e S i t u a t i o n har stor Indflydelse paa Muligheden for Anvendelse af Gas.

Saa længe der er Bevægelse i Operationerne, er Gassens Anvendelse saaledes mindre sandsynlig paa Grund af de relativt ringe Muligheder for Fremføring af den nødvendige Gasammunition m.m. Er der Stilstand i Operationerne, muliggør Tiden som Regel Fremføringen af de nødvendige Midler samt en grundigere Planlægning.

16. Ved A n g r e b anvendes hovedsagelig f l y g t i g e Gasstoffer, hvis Virkning kun er af kort Varighed, saaledes at egen Fremrykning ikke hindres. Den Gasbelægning, der foretages i Forbindelse med Angrebet, udføres oftest ved Gasskydning med Artilleri eller Morterer (Minekastere). Fodfolkets Fremrykning og Gasbelægning af Modstanderens Fodfolks- og Artilleristillinger tilrettelægges iøvrigt saaledes i Forhold til hinanden, at Angrebstropperne ikke udsættes for Tab ved Gassen, og saaledes at de saa vidt muligt ikke behøver at bære Gasmasker paasat under Angrebets Gennemførelse. Dette kan medføre, at Gasskydningen - i hvert Fald med de forreste Dele af Modstanderens Stilling - maa indstilles nogen Tid forud for Fodfolkets Frembrud.

V a r i g G a s anvendes under Angreb dels til at lamme Virksomheden hos Modstanderens Batterier, dels til at etablere Flankebeskyttelse for Angrebsfodfolket. Endelig kan varig Gas anvendes til Gasbelægning af en Del af Modstanderens Front, saaledes at Angrebstropper kan samspares til Indsættelse i den Retning, hvori Tyngden i Angrebet lægges.

Ved Anvendelse af varig Gas er det nødvendigt at underrette Angrebstropperne om, hvilke Terrainomraader der er eller vil blive belagt med varig Gas.

17. I F o r s v a r e t, u n d e r u d v i g e n d e K a m p o g u n d e r T i l b a g e g a n g kan varige Gasarter med lang Virkningstid anvendes med Fordel til Belægning af Terrainomraader. Selv om man ikke herved kan forvente at tilvejebringe en fuldstændig Spærring af det paagældende Terrain, vil Modstanderens Angreb eller Forfølgning dog blive i høj Grad vanskeliggjort.

Gasbelægningen udføres dels ved Gasskydning med Artilleri, dels ved Anvendelse af Flyvere og endelig ved direkte Spredning af Gasstoffet fra Staalflasker.

18. Ved Førfølgning kan man ved Gasskydning med Artilleri eller ved Anvendelse af Flyvere gasbelægge Veje og Terrainomraader, som den tilbagegaaende Modstander maa passere under Tilbagegangen.

19. Lønnende Maal for Gasangreb er navnlig:

- udmattede Tropper og Tropper, der er utilstrækkeligt udrustet med Beskyttelsesmidler og med mangelfuld Uddannelse i Gasbeskyttelsestjeneste,
- Troppesamlinger i Skovstykker, Dalsænkninger, bebyggede Steder o.s.v.,
- Kommandostationer, Observationssteder, Maskingeværstandpladser, Batteristillinger o.s.v.,
- Terrainomraader, som man ikke ønsker benyttet af Modstanderen,
- vigtige Veje og Vejknodepunkter, Broer og Færgesteder, Steder, hvor der udføres Arbejder, Jernbanestationer (-knodepunkter), Magasiner, Oplag m.m.

20. De almindeligst anvendte Former for Anvendelse af Krigsgas er følgende:

- Gasskydning med Artilleri,
- Gasskydning med Morterer (Minekastere),
- Gasudlægning fra Luften (Gasflyverbomber, Spredning fra Flyve-maskiner),
- Gasblæsning (fra Staalflasker med komprimerede Gasarter, Gasrøgfakler).

Af disse Anvendelsesmaader vil Gasblæsning kun være egnet til Brug i Stillingskrig eller i Forsvaret.

2. BESKYTTELSE AF PERSONEL, DYR, MATERIEL, LEVNEDS- MIDLER OG VAND.

55. Beskyttelse af Personel opnaas gennem Anvendelse af det individuelle Gasbeskyttelsesmateriel, gennem Gasbeskyttelsesrum samt gennem Iagttagelse af visse Forsigtigheds- og Beskyttelsesregler.

Gasmaske paatages ved Gasalarm og iøvrigt, saa snart Gasangreb opdages, i visse Tilfælde endog allerede naar det befrygtes, f. eks. ofte ved Flyverangreb, ved Røgbelægning og eventuelt ved Artilleribeskydning.

Gasmasken maa ikke aftages, førend det med Sikkerhed er fastslaaet, at Luften er fri for Krigsgas.

Undersøgelse af Gasmasker m.m. foretages efter ethvert Gasangreb og iøvrigt, naar Forholdene gør det paakrævet. Det er kun ved Hjælp af Lugtesansen muligt at fastslaa, om Gasfiltret er opbrugt. Naar Gassens Gennemgang lugtes tydeligt, omskiftes Filtratoren.

56. Gasdragten bæres af Gasrensningsspersonel under Arbejde i Terrain, belagt med Sennepsgas, og ved Rensning af Personel, Dyr og Materiel. Skal Gasdragten anvendes i varmt Vejr, aftages som Regel Vaabenfrakke og Benklæder, i koldt Vejr bæres Gasdragten uden paa Uniformen. Personellet skal være udstyret med ulden t Undertøj ogsaa i varmt Vejr. Ved Gasdragtens Paatagning skal man sikre sig den højeste Grad af Tætning, særlig ved Hals og Ærmelinninger.

Naar Gasdragten aftages, hvilket kun undtagelsesvis bør ske uden forudgaaende Rensning, passes det, at dens Yderside ikke kommer i Berøring med Kroppen eller Udrustningen. Gasmasken aftages sidst.

57. Autoriserede Gummistøvler og Gummihandsker kan tildeles Gassporerne til Brug ved Gaspaavisning og kan eventuelt udleveres til Afdelinger, der skal passere Terrain;

der er belagt med Sennepsgas.

Handskerne aftages ved Krængning, efter at anden Gasbeskyttelsesudrustning er aftaget.

58. Med Gaspudder fjernes eller ødelægges Stænk af Sennepsgas. Behandlingen skal ske snarest, om muligt inden 10 Minutter, for ikke alvorligere Skader skal opstaa.

Pudderet strøes paa de Dele af Legemet, som utildækket har været udsat for Sennepsgas, og skal blive liggende nogle Minutter, inden det fjernes. Behandlingen foretages 2 - 3 Gange.

I Tilfælde, hvor der er kommet Sennepsgasdraaber paa Uniformen, pudres det aftagne Tøj baade paa den udvendige og den indvendige Side samt Huden under Stedet.

59. Ved Ophold i Terrain, der er belagt med Sennepsgas, maa der iagttages visse Forholdsregler.

Man skal, hvis Forholdene gør det muligt, UNDGAA :

- at knappe Klæderne op og lade dem flagre,
- at træde i Huller, Vandpytter, højt Græs eller Korn, Buskads eller Ruiner,
- at krybe, ligge eller sidde,
- at berøre Genstande, som mistænkes for at være befængt med Gas,
- at berøre Huden med uvaskede Hænder,
- at forrette sin Nødtørft i siddende Stilling i Terrainet, samt
- at anvende Vand fra det gasbelagte Omraade; det maa hverken anvendes til Drikke eller Vask.

60. Der bør i enhver Stilling i saa stor Udstrækning som muligt indrettes Rum, der dels er sikrede mod Indtrængelse af Gassen, dels er forsynede med Indretninger til Luftfornyelse.

Gasbeskyttelsesrummene er de eneste Steder, hvor Tropperne under længere Gasangreb kan faa Lejlighed til at sove, spise og drikke, bringe Masken i Orden m.v.

I Bevægelseskrig vil det i Reglen være umuligt at indrette Gasbeskyttelsesrum i større Udstrækning.

Hvis man kan vente at blive udsat for store Gasangreb, bør man om muligt indrette følgende Rum, idet Trangfølgen fastsættes efter Forholdene.

61.

- Forbindingspladser o. lign. Disse er det vigtigt at beskytte mod Gas, da Lægerne ofte vanskeligt kan arbejde med Gasmaske, og da mange af de saarede har bedst af ikke at have denne paa.
- Kommandostationer, Rum for Meddelelsesestjernerne. Telefonering med anlagt Gasmaske er vanskelig, Materiellet angribes og er ikke let at soignere efter Angrebet.
- Andre Hullrum og blandt disse først og fremmest de, hvis Besætning det har størst Betydning at holde fuldt kampdygtige, f. Eks. Rum for Besætningen i Maskingeværreder, Observationsstationer o. lign. samt Rum, hvor Tropperne efterhaanden kan faa Lejlighed til at spise.

62. Ved Valget af Rummenes Beliggenhed maa der tages Hensyn til Formaålet med Rummet, derefter til Sikring mod Gas (lavtliggende Steder maa saa vidt muligt undgaas) og Sikring mod almindelige Artilleriprojektiler.

63. Rummene kan enten være særligt indrettede, gassikre Rum (se Beskrivelsen Bilag 4), der ved Hjælp af haand- eller maskindrevne Pumper gennemstrømmes af Luft, som ved at passere store Beholdere fyldt med absorberende Stoffer er befriet for muligt tilstedeværende Krigsgas, eller - i Mangel af Ventilationsanlæg - almindelige, overdækkede Rum i Skyttegrave og Batterier eller Rum i Bygninger. De indrettes saaledes, at de om fornødent kan lukkes tæt for Indtrængen af Gas. De kan benyttes en Times Tid for hver m³ Luft, som er til Raadighed for hver af de

i dem værende Personer.

64. I Omraader, hvor der kun er ringe Sandsynlighed for Ødelæggelseskydning, vil man ofte kunne indskrænke sig til at indrette almindelige Bygninger, saaledes at de giver Beskyttelse mod krigsgas. Almindelige, tillukkede Rum eller Værelser kan bringes til at yde Gasbeskyttelse.

Alle Vinduer og Aabninger maa lukkes og tættes, Dørkarmene forsynes med Filt, Strimler af Uldtæpper e.lign., saa at Dørene lukker tæt. Ild slukkes i Kakkelovn eller Ildsted, og Skorstenen tilstoppes.

Enhver Ind- eller Udpassage kan medføre Indtrængelse af Gas i Rummet og maa derfor ske med Forsigtighed og helst først, naar hele Besætningen har Gasmasker paa. Lukkes Rummet af en Tappedør, aabnes denne kun saa meget, at man lige kan passere. Findes der en Dobbeldør (Sluse), aabnes den anden ikke, før den første er lukket.

Foran Døren - eller ved Dobbeldør, imellem Dørene - anbringes Kemikalier (Klorkalk eller Kloraminopløsning) til Neutralisering af Gas, saaledes at Mandskab, der har været udsat for Krigsgas (Sennepsgas) og skal ind i Rummet, forinden kan rense Støvler og Beklædning f. Eks. ved Indgnidning med tør Klorkalk eller ved Oversprøjtning med Kloraminopløsning.

Inde i Rummet maa der ogsaa være Midler til at neutralisere Krigsgas, som trods Forsigtighed trænger ind.

65. Heste kan beskyttes ved særlige Hestegasmasker, Brilller og Gasgamascher.

66. Materiel, Vaaben og Ammunition m.m., som ikke kan tildækkes, beskyttes ved Indfedtning. Under vedholdende Gasangreb kan det være nødvendigt af og til at skyde med de automatiske Vaaben for at forhindre, at Rustdannelser sætter dem ud af Virksomhed. Efter Gasangreb renses alt Materiel, som har været udsat for Gas, hvorefter Metaldelene atter indfedtes.

67. Da Fødemidler, der er inficerede med Krigsgas, kun vanskeligt lader sig rense herfor, bør man helst opbevare dem i gassikre Rum. Som Regel er det dog tilstrækkeligt, naar Fødemidlerne opbevares i tætte Kasser eller indpakket i gastæt Indpakkingsmateriale (Cellofan). Hermetisk tillukkede Daaser eller Æsker beskadiges ikke af Krigsgas, men maa renses, forinden de aabnes. Fødevarer og Drikkevand, som er blevet ødelagt af Krigsgas, bortkastes (tilintetgøres) paa en saadan Maade, at Dyr eller Mennesker ikke ved en Fejltagelse kan blive forgiftede.

68. Drikkevand holdes tildækket, saaledes at Luften ikke kan faa Adgang dertil. Er en Brønd eller et Vandingssted blevet inficeret med Krigsgas, maa der ved Opslag nedlægges Forbud mod Anvendelse af Vandet.

69. Foranstaltninger, der maa træffes, dersom Gasbeskyttelsesmidlerne ikke er til Stede eller svigter.

Er de foran omtalte Gasbeskyttelsesmidler ikke til Stede, eller er de ubrugbare, er man dog ikke fortabt, selv om man udsættes for Gasangreb.

Ødelægges Gasmaskens Ansigtsbeskyttelse, kan man klare sig ved at tage Filtratorens Stuts i Munden og aande igennem denne. Næse og Øjne klemmes i saa Fald sammen.

Er Filtratoren ødelagt, eller overraskes man af et Gasangreb uden at have Masken ved Haanden, kan man dog klare sig i nogen Tid, dersom man blot bevarer Ro og Omtanke. Man bør om muligt gaa roligt frem mod Vinden og søge op paa et højtliggende Punkt (Bakke, Trøtop e.lign.) eller gaa ind i et Hus, hvis Vinduer og Døre derefter lukkes.

Over for Taaregas skal man lukke Øjnene og dække dem med et - helst vaadt - Stykke Tøj. Er man i Besiddelse af Vaselin, kan man smøre lidt heraf i Øjespalten, som da kan aabnes saa meget, at man er i Stand til at se lidt.

Over for kvælende Gas skal man trykke et flere Gange sammenlagt Stykke vaadt Tøj (Lommetørklæde, Strømpe, Halstørklæde e.lign.) mod Næse og Mund. Man kan ogsaa fylde fugtig Jord i et Stykke Tøj og trykke det mod Næse og Mund, hvorved man i nogen Tid kan holde Indaandingsluften fri for Klor.

Til Beskyttelse af en Hest, der uden Gasmasker skal passere et Ter-

rain, der er belagt med kvælende Gas, kan man anvende Foderposen stoppet med fugtigt Hø og Halm.

3. TAKTISKE FORANSTALTNINGER.

70. For i Tide at kunne advare Tropperne mod krigsgas, er det vigtigt at have en godt organiseret Efterretnings- og Alarntjeneste, udført uden nærmere Ordre af alle Efterretnings- og Sikringsorganer, eventuelt tillige af særlige Gaspatruljer og Gasposter.

Gennem Flyverrekognoscering kan ofte større Gasbelægnings Beliggenhed og Udstrækning fastslås. Terrainets Affarvning eller om Vinteren Sneens Farvning (brunt, gult) kan undertiden give Oplysning om Gasbelægning.

71. Gaspatruljer består i Reglen af Afdelingernes særlige Gasmandskab, der i hvert enkelt Tilfælde udstyres med Materiel svarende til Opgaven.

72. Gasposter udtages blandt Afdelingernes Gasmandskab, i Mangel heraf det almindelige Mandskab. Deres Opgave er at alarmere, naar Gasangreb begynder. Under Bevægelseskrig udstilles Gasposter kun under Hvile, Kantonnement o.lign.

De kan ud over deres særlige Opgave tillige have en Posts almindelige Sikringsopgave.

En Gaspost skal vide, hvorledes han skal alarmere i Tilfælde af Gasangreb, og til hvem han skal melde.

73. I Gasbeskyttelsesrum udstilles Dørvogtere for at paa se forsvarlig Lukning efter Ind- og Udpassage.

74. Gasberedskab.

Graden af Gasberedskab kan være forskellige og bestemmes i hvert enkelt Tilfælde af Underafdelingschefen paa Grundlag af hans Kendskab til den øjeblikkelige Situation, og paa Grundlag af de Direktiver og Ordre, han muligt har faaet af højere Chefer.

Det gælder som Grundsætning, at enhver Mand altid, ogsaa naar han hviler, skal have sin Gasmaske hos sig. Hvis truende Gasfare kræver Gasberedskab, befales der (eventuelt gennem et særligt Signal) "Gasberedskab". Paa denne Kommando træffes der Forberedelser til, at de individuelle Gasbeskyttelsesmidler hurtigt kan tages i Brug. Gasmasken udtages af Beholderen, og Bærebåndet anbringes om Halsen, hvorefter Beholderen lukkes. Tillader Forholdene det, træffes der Forholdsregler til at skærme Dyr, Materiel, Vaaben, Ammunition og Forplejning. Rensningstroppe og -midler holdes i Beredskab. Under Hvile udstilles Poster for hurtigt at kunne vække sovende.

Hvis der forefindes gassikre Rum, skal ved Gasberedskab enhver, der kan undværes i det fri, søge Beskyttelse i Rummene. Ligeledes skal i Kantonnement og Bivuak, saa snart der befales Gasberedskab, alle, der ikke tjenstligt er forhindret, søge Dækning i Huse, Telte, under Træer e.lign., saa at de ikke ved eventuelt Flyverangreb bliver truffet af Senepsgas.

75. Gasalarm.

Saa snart Gasangreb opdages, gives der øjeblikkelig Gasalarm. Afdelings- og Underafdelingschefer har hver inden for sit Omraade Ansvaret for, at Gasalarm er betryggende forberedt.

Gasalarmsignalerne skal være tydelige og bestemmes normalt af Afdelingschefen (Kantonnementskommandøren), med mindre højere Chefer har truffet Bestemmelse om Signalerne. Gasposter udstyres med Sirener, i Mangel heraf med improviseret Alarmmateriel.

Gasalarmsignalerne kan udløses paa Ordre fra enhver Officer og af Gasposter. Gasalarmsignalet gentages uden Ordre af enhver Vagt inden for Afdelingen, der hører Signalet. Desuden skal enhver, der opdager Gas, straks advare ved Raabet "Gas".

Gasalarm gælder som Regel inden for Afdelingen (Kantonnementet), men det farlige Omraade kan i Vindretningen under visse Omstændigheder - ved Gasbølgeangreb, Gaskasterangreb e.lign. - strække sig langt videre.

Høres Alarm i Naboområdet, uden at eget Omraade er gasangrebet,

meldes det til Afdelingschefen (Kantonnementskommandanten), der afgør, om der skal træffes særlige Foranstaltninger.

76. Ved Gasalarm

- paasættes Gasmasker,
- gaar alle, som ikke er tjenstlig forhindrede, ind i Gasbeskyttelsesrum, saafremt saadanne forefindes,
- lukkes Døre til Gasbeskyttelsesrum,
- vækkes sovende af de udstillede Poster.

Poster og Dyr, der ikke kan opholde sig i Gasbeskyttelsesrum, dækkes om muligt med Presenninger e.lign.

Der indsendes Melding til nærmest højere foresatte, og Tropper, som kan blive berørt af Angrebet, underrettes.

77. Det er af stor Betydning, at alle Forholdsregler træffes i Ro og Orden. Uorden kan, særlig i Mørke, let give Anledning til Vanskeligheder, blandt andet med at faa Gasmasken paa, hvorved denne let beskadiges. Panik mangedobler Virkningerne af et Gasangreb. Enhver Befalingsmand skal derfor med ethvert Middel opretholde Roen og Disciplinen inden for de ham underlagte Tropper.

78. Forhold under Gasangreb.

Ved Gasangreb, hvor det ikke straks er klart, hvilken Gasart der anvendes, skal Gassporerne søge at fastslaa Arten. Saa snart det erkendes, at Modstanderen anvender Sennepsgas, skal Tropperne advares.

Ved Gasangreb med flygtig Gas maa ingen Troppeafdeling afbryde sin Kampvirksomhed.

Maa en Troppeafdeling i længere Tid forblive i Terrain belagt med flygtig Gas, træffes der særlige Forholdsregler. Tropperne trækkes i Fægtningsspauser tilbage i mindre Led til et gasfrit Omraade for at hvile, spise og drikke, ombytte Filtratorer o.lign. At bære Gasmasker i længere Tid er meget anstrengende.

Faar en angribende Troppeafdeling Kendskab til sennepsgasbelagte Omraader i Angrebsterrainet, afgør dens Fører under Hensyn til Situationen og til Omraadets Udstrækning, om han vil gaa igennem, gaa udenom eller standse og melde til Naboer og foresatte. Gaar han udenom, træffer han Foranstaltninger til at holde det belagte Rum under Ild eller Observation. Han skal under alle Forhold have for Øje, at Angrebet i sin Helhed skal holdes i Gang og under ingen Omstændigheder maa strande paa lokale Vanskeligheder eller utidig Forsigtighed.

Hvis en Troppeafdeling i Forsvar bliver angrebet med Sennepsgas, kan det undertiden være berettiget helt eller delvis at trække den ud af Kampen, og den vil ofte ikke være kampdygtig paany, før Rensning af Personel og Udrustning har fundet Sted, eller Erstatning for Udrustning er tilgaaet.

Den højstbefalende kan enten selv befale Afdelingens Tilbagetrækning fra Kampen (Rømning af Stillingen) eller give Direktiver og overlade Beslutningen til de lavere Myndigheder, normalt ikke under Afdelinger. De paagældende Førere skal, forinden de træffer Beslutning om Rømning af et gasbelagt Omraade, under Hensyn til den stillede Opgave og den taktiske Situation nøje overveje, hvilke Følger denne Rømning vil faa paa Kampens Forløb som Helhed. Melding om Rømning indsendes straks til den højstbefalende og til Naboled.

Har det været nødvendigt at forlade et Omraade i Kamplinien, maa der snarest raades Bed paa de derved opstaaede Vanskeligheder. Mindre Styrker (enkelte Maskingeværer) efterlades i det rømmede Omraade, hvis det er muligt. Flankering af Omraadet eller Spærreild søges forberedt enten af de fra Omraadet tilbagetrukne Tropper eller af andre Afdelinger. Tilbagetrukne Tropper, der endnu maatte være kampdygtige, samles bag det gasbelagte Omraade, hvor de sætter sig fast, eventuelt holder sig rede til Modstød.

79. Forhold efter Gasangreb.

Efter et Gasangreb maa ingen uden Befaling fra Underafdelingschefen aftage Gasmasken. Enhver Underafdelingschef er ansvarlig for, at Beskyttelsesforholdsreglerne inden for hans Befalingsomraade ikke bliver hævet for tidligt. Befalingen gives først, naar Gassporerne har meldt, at Krigsgassen er forsvundet, og efter at den befalende selv har overbevist sig om, at Gasfaren er overstaaet; dette prøves ved Hjælp

af Lugtesansen, idet man delvis udskruer Filtratoren.

Erfaringen viser, at de Tropper, der netop har overstaaet et Gasangreb, let lader sig overraske af et nyt; Gasberedskab skal derfor opretholdes nogen Tid efter, at "Gasalarm" er ophørt, og Aarvaagenheden maa intet Øjeblik slappes. Snarest efter et Gasangreb skal Gasbeskyttelsesmateriel og Rum efterses, renses og repareres eller erstattes, opbrugte Filtratorer skal udskiftes. Gasforgiftede føres til Forbindingspladsen. Saa snart Fægtningssituationen tillader det, foretages om fornødent en Rensning af Personel, Dyr, Materiel, Vaaben, Proviand o.s.v.

Rensning af et større Terrainomraade er som Regel udelukket, eventuelt kan særlig vigtige Flankeringsanlæg og Forbindelsesveje renses.

Forgiftet Terrain rømmes og afspærres om muligt.

80. Gasbeskyttelse under March.

Allerede paa de længste Afstande fra Modstanderen maa der regnes med Krigsgas, nemlig med Gasangreb fra Luften og med Terrainforgiftninger, der spærrer Marchvejene. Sikringen derimod bestaar af Luftbeskyttelsesforanstaltninger, en langt fremskudt Gasopklaring og en Forbindelsestjeneste, der garanterer en hurtig Overbringelse af Meldinger.

Luftbeskyttelsesforanstaltninger er de samme, som anvendes mod Flyverangreb i Almindelighed:

- Nattemarch,
- Oprettelse af Luftspejder- og Alarntjeneste,
- Bekæmpelse af Modstanderens Flyvere i Luften og fra Jorden,
- Udfoldning i Bredde og Dybde,
- rigtig Terrainbenyttelse.

81. Ved Passage af Defilee er det hensigtsmæssigt at organisere særlig Luftbeskyttelsestjeneste (Observations- og Afværgeforanstaltninger) og at befale "Gasberedskab". Iøvrigt skal enhver Troppeafdeling og Underafdeling sikre sig selv gennem en velorganiseret Gasobservations- og Alarntjeneste.

Efter et Angreb, hvor der kun er anvendt flygtig Gas, fortsættes Marchen snarest.

82. Efter et Sennepsgasangreb føres de trufne Troppedele ud til Siden for Marchvejen til gasfrit Terrain, Mandskabet, Heste og Køretøjer efterses, og om nødvendigt træffes der Foranstaltninger til Afvaskning (jfr. Punkt 83). Der sendes Melding til Divisionen, der træffer Bestemmelse om, der kan og skal udsendes en Afvaskningssektion til Hjælp ved Afvaskningen.

Panserenheder og Motorvognkolonner forbliver under Angrebet i March. Mandskabet anlægger Gasmaske og dækker sig bedst muligt med Presenninger o.lign., og alle Vinduer og Luger lukkes.

Først naar Kolonnen er kommet ud af det gasbelagte Omraade, gøres der Holdt og træffes de fornødne Foranstaltninger til Afvaskning og Rensning.

83. Om Afvaskning af Tropper og Heste skal foretages straks ved Afdelingernes egen Foranstaltning paa en improviseret Rensningsplads eller paa særlige af Divisionen oprettede Afvaskningsstationer, eller om man paa Grund af den taktiske Situation maa se helt bort fra Afvaskning, afhænger af Situationen og Afvaskningsstationernes Antal og Placering i Forhold til de angrebne Tropper. Beslutning derom maa tages af vedkommende Chef. Forgiftede Tropper, som ikke hurtigt afvaskes, vil for lang Tid blive ukampdygtige.

84. Gasopklaring.

Før Marchen angiver den højere Fører de Steder, der efter Situationen og Terrainets Beskaffenhed synes ham særlig mistænkelige, og om hvilke han tidligt ønsker at vide, om de er gasbelagte eller ej.

Naar krigsgas er meldt, fastslaar Gasspørerne Gasart og Udstrækning samt angiver Vejen udenom, eventuelt fremsendes Gasrensningsskolonner for at danne Passager gennem Spærringen. Ofte kan Arbejdet udføres efter Kamp om Spærringen.

Alle fra Opklaringen meldte Gasspærringer bekendtgøres for Tropperne. Men disse Efterretninger fritager ikke de lavere Førere for gennem egen Rekognoscering at sikre sig mod Overraskelser, Det maa ikke forekomme, at større Troppestykker uden at være advaret naar frem til eller marcherer ind i et gasbelagt Omraade.

Der maa derfor altid være Gassporere i Teten af en marcherende Kolonne. Gassporerne ved en Fortrop kan eventuelt marchere umiddelbart bag Forspidsen og samarbejde med denne. Om Natten og i Taage maa Gassporerne være særlig agtpaagivende.

85. Ved Overgang til Hvile (Indrykning i Kantonnement, Bivuak) bør vedkommende Terrain (Lokalitet) forud undersøges af Gassporere. Særlig i Terrain, der har været besat af Modstanderen, maa der udvises Forsigtighed; Undersøgelsen maa da udstrække sig til Bygningernes Indre; der udvises Forsigtighed med Brug af Vand fra Brønde og Vandingssteder samt ved Anvendelse af eventuelle efterladte Forraad.

Bivuaks- og Kantonnementskommandanten udgiver i Tilslutning til den øvrige Alarmeringstjeneste et Signal for Gasalarm samt Bestemmelser for Gasberedskab og for Forhold ved Gasalarm.

Efter Forholdene indrettes der Gasbeskyttelsesrum, og der forberedes Afvasknings- og Rensningsforanstaltninger.

86. U n d e r A n g r e b maa der altid regnes med, at Modstanderen, naar han indretter sig til Forsvar, har anlagt Gasspærringer i Front og Flanke paa de Steder, der er særlig vanskelige at forsvare, altsaa i de Terrainafsnit, der giver Angriberen gode Angrebsmuligheder.

Gasspærringer kan være iværksat, før Angriberen naar frem i Angrebs-terrainet, eller de kan ved Hjælp af Artilleri, Minckastere, Flyvere m.m. iværksættes under selve Angrebet.

De forud anlagte Gasspærringer maa stedfæstes gennem den forud for Angrebet gaaende Rekognoscering og bekendtgøres for de Førere, der kommer i Nærheden af Spærringerne.

Om Spærringerne skal omgaaes, eller om visse Dele af Angrebsstyrken skal støde igennem de Spærringer, der ligger i dens Angrebsomraade, befales af højere Fører, der om fornødent samtidig træffer Foranstaltninger til Afbødning af Passagens Virkninger.

87. Gassporere kan fremsendes sammen med Sikringspatruljerne og Spejderne, men i det store og hele beholder Afdelinger og Underafdelinger deres Gaspatruljer samlede og sender dem først frem naar der fra Sikringspatruljerne (Spejderne) indløber Meldinger, der tyder paa Senneps-gasbelægning. Ved alle Afdelinger og Underafdelinger skal der desuden være udpeget særlige Gasobservatører (Gasposter), der er ansvarlig for, at den Styrke, de tilhører, bliver advaret i rette Tid. Enhver Skytte i Fronten er iøvrigt sin egen Gassporer.

88. F o r s v a r e t.

Efterhaanden som Kampen antager en stigende Karakter, stiger Mulighederne for Anvendelse af Krigsgas og dermed ogsaa Sandsynligheden for dennes Anvendelse.

Det er derfor nødvendigt i samme Grad at forøge Gasbeskyttelsesforanstaltningerne, saaledes at den størst mulige Sikkerhed bliver opnaet.

G a s o b s e r v a t ø r - o g A l a r m t j e n e s t e, som under Bevægelseskampen organiseres af de enkelte Troppeenheder, reguleres i Stillingskrigen af den højere Fører.

Samtidig med Stillingsens Udbygning forstærkes Gasbeskyttelsen ved Indretning af gassikre Rum.

Om ikke-gassikre Rum i Tilfælde af Gasangreb skal forlades eller ej, afhænger af deres Beliggenhed og maa befales i hvert enkelt Tilfælde.

For at hindre, at "Gasalarm" breder sig over større Dele af Fronten, end det er ønskeligt og paakrævet, kan Stillingen inddeles i større og mindre Gasalarmomraader, f. Eks. svarende til Afsnit og Underafsnit. Der fastsættes da Signaler saavel for lokal Gasalarm (Underafsnit) som for almindelig Gasalarm (Afsnit). Det sidste Signal, der kun udløses paa Afsnitskommandørens eller højere Føreres Befaling, naar disse gennem indløbne Meldinger er blevet klar over Gasangrebets Udbredelse, anvendes f. Eks. ved Gasbølgeangreb og større Gasskydninger med Artilleri eller Minekastere.

Ved Gasbølgeangreb skal der altid straks sendes telefonisk Melding til den højstbefalende og til Tropper, der ligger i Kantonnement bag Fronten.

89. G e n n e m f ø r e l s e n a f G a s b e s k y t t e l s e s - f o r a n s t a l t n i n g e r m a a i k k e f o r m i n d s k e T r o p p e r n e s K a m p b e r e d s k a b.

4. PAAVISNING AF GAS,

90. G a s s p o r i n g omfatter foruden Paavisning af Gas og Bestemmelse af den anvendte Gasart tillige Fastlæggelse af Grænsen for det belagte Omraade.

91. Det primære Hjælpemiddel til Undersøgelse af Gassens Art er L u g t e s a n s e n.

92. Gassporerne uddannes til med stor Sikkerhed at kunne kende 8 - 10 af de almindeligste Krigsgasarter paa Lugten. Det er af Betydning, at Gassporerne er saaledes uddannet, at de ikke lader sig narre af uvedkommende Stoffer, der enten tilfældigt er til Stede (Ammoniak, Svovlbrinte) eller er blandet i Gassen for at vildlede.

93. Finder Gassporerne hele Granater, kan Gasarten undertiden bestemmes ved Granatens Mærke. En saadan Granat skal imidlertid behandles med Forsigtighed og om muligt indsendes til nærmeste Feltlaboratorium.

94. P a a v i s n i n g a f d e f l y g t i g e G a s a r t e r og S e n n e p s g a s kan foregaa ved Hjælp af Farvepulver m.m. (jfr. Punkt 51.).

95. Gassporernes Opgave vil i Hovedsagen være at bestemme Udstrækningen af en Sennepsgasbolægning.

5. GASRENSNING.

96. Gasrensning har til Formaal at fjerne, ødelægge eller isolere Krigsgas i den Udstrækning, det er nødvendigt og muligt. Den omfatter Rensning af levende Væsner, Terrain, Materiel og Udrustning.

97. Ved al Rensning af Personel og Genstande, der har været udsat for ætsende Gas, bør Gasrensningspersonalet bære Gasdragt. Rensning udføres ved, at inficerede Beklædnings- og Udrustningsgenstande aftages, Personerne vaskes, og om nødvendigt udleveres nye Beklædnings- og Udrustningsgenstande.

98. Rensning af Terrain kan kun iværksættes i stærkt begrænset Udstrækning, idet en Gasrensningskolonne f. Eks. i Løbet af 8 - 10 Timer kan rense ca. 300 - 500 m Vej.

99. Fjernelse af Krigsgas sker for de flygtige Gasarters Vedkommende ved Luftning og for de varige Gasarters Vedkommende ved Vaskning, Afskrabning af Gaslaget, Afbrænding eller Behandling med Dæmp.

Ødelæggelse af Krigsgas sker ved Hjælp af kemiske Rensningsmidler eller Afbrænding paa særlig Maade.

Isolering af varig Krigsgas har til Formaal at hindre Gasstoffer i at komme i Berøring med Personel, Udrustning, Materiel m.m. eller at afgive Dæmp til den omgivende Luft. Dette sker ved Gravning, Pløjning eller Overdækning med Jord, Sand e. lign.